

Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Vihreä kirja Euroopan yhteisön kilpailupolitiikan vertikaalisista rajoituksista"

(97/C 296/05)

Komissio päätti 28. tammikuuta 1997 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 198 artiklan mukaisesti pyytää talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta "Vihreä kirja Euroopan yhteisön kilpailupolitiikan vertikaalisista rajoituksista".

Asian valmistelusta vastannut teollisuus-, kauppa-, käsiteollisuus- ja palvelujaosto antoi esittelijänä toimineen Giacomo Regaldon alustavaan selvitykseen perustuvan lausuntonsa 4. kesäkuuta 1997.

Talous ja sosiaalikomitea hyväksyi 9. heinäkuuta 1997 pitämässään 347. täysistunnossa seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 120 ääntä puolesta, 1 vastaan, ja 2 pidättyi äänestämästä.

1. Johdanto

1.1. Euroopan yhteisön kilpailupolitiikan pystyysuuntaisia eli vertikaalisia rajoituksia käsittelevä vihreä kirja otettiin myönteisesti vastaan, koska sen tarjoamat ajatusmallit (vaihtoehdot) perustuvat rajoituksiin vaikuttavan taloudellisen ja oikeudellisen yhteyden tarkkaan analyysiin sekä rajoitusten soveltamista koskevaan kritiikkiin. Mainittujen vaihtoehtojen perusteella esitetään havaintoja, jotta komissiolla olisi käytössään kaikki keinot, joita yhteisön aihetta koskevan politiikan tulevan suunnan ja toimintatapojen määrittelemiseen edellyttää.

1.2. Tuottajien ja jakelijoiden väliset sopimukset (vertikaaliset rajoitukset), joilla pyritään yritysten välisen jakelun tehostamiseen ja uusille markkinoille pääsyn helpottamiseen, vastaavat tavoitteiltaan suuresti kilpailupolitiikan kahta peruspäämäärää: yhteismarkkinoiden avulla tapahtuvaa jäsenvaltioiden talouksien yhdenytymisen edistämistä ja tehokkaan kilpailun ylläpitämistä yhteisön alueella. Näihin tavoitteisiin vaikuttavia tekijöitä ovat puolestaan Euroopan taloudellinen kilpailukyky, taloudellinen ja yhteiskunnallinen yhteenkuuluvuus sekä kuluttajien hyvinvoinnin edistäminen. Tämä tavoitteiden samankaltaisuus korostaa entisestään em. sopimusten merkitystä.

1.3. Vaikka vertikaalisilla rajoituksilla onkin tarkoitus edistää markkinoiden tehokkuutta ja yhdentymistä, niitä voidaan käyttää myös päinvastaiseen tarkoitukseen. Rajoituksiin on jo yli kolmenkymmenen vuoden ajan kohdistettu yhteisön kilpailupolitiikassa erityistä huomiota sekä niiden myönteisen että kielteisen vaikutuksen merkittävyyden vuoksi. Vaikutusten tase on kuitenkin huomattavan myönteinen.

1.4. Vaikka vertikaalisia rajoituksia koskeva yhteisön politiikka on kehittynyt taloudellisiin ja yhteiskunnallisiin muutoksiin sopeutumalla, komissio pitää sen tarkistamista tärkeänä, koska

- vertikaalisia esteitä säätelevät asetukset ovat umpeutumassa,
- jakelutavat ovat muuttuneet merkittävästi, mikä on paikallaan ottaa huomioon selvitettäessä muutosten vaikutusta politiikan määrittelyyn,
- nykyinen taloudellinen ajattelu korostaa vertikaalisten rajoitusten vaikutusten määrittämisen kannalta markkinoiden rakenteen merkitystä.

1.5. Vaikka vihreässä kirjassa esitetäänkin kokonaisuudessaan jakeluketjun vertikaaliset suhteet, siinä otetaan erityisesti huomioon neljä sopimustyyppiä. Komissio on vuosien varrella laatinut erityisen politiikan niitä jokaista varten. Tämä ilmenee sekä asetuksissa ja yksittäispäätöksissä että komission menettelytavoissa.

Yksinmyyntisopimukset

Ryhmäpoikkeuksia koskeva asetusta 1983/83, jonka voimaolo päättyy 31. joulukuuta 1997.

Yksinostosopimukset (oluen ja polttoaineiden jakelun erityisjärjestelyt mukaan lukien)

Ryhmäpoikkeuksia koskeva asetusta 1984/83, jonka voimaolo päättyy 31. joulukuuta 1997.

Luvakesopimukset

Ryhmäpoikkeuksia koskeva asetusta 4087/88, jonka voimaolo päättyy 31. joulukuuta 1999.

Valikoivan jakelun sopimukset

Yksittäisiä päätöksiä.

Komitean mielestä on aivan välttämätöntä jatkaa nykyisten, vuoden 1997 lopussa umpeutuvien yksinmyyntiä (asetus 1983/83) ja -ostoa (asetus 1984/83) koskevien asetusten voimaoloa ainakin 31. joulukuuta 1999 saakka. Tällöin niiden tarkistaminen tapahtuisi samaan aikaan 31. joulukuuta 1999 umpeutuvien luvakesopimusten kanssa.

- tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskeva sisämarkkinainsäädäntö on jo suurimmalta osaltaan voimassa,

1.6. Vihreän kirjan myötä komissio pyytää talous- ja sosiaalikomiteaa ilmaisemaan kantansa kilpailupolitiikan

kan tulevaisuudesta vertikaalisten rajoitusten osalta. Pohjustukseksi komissio esittää luettelon, jonka sisältämät neljä vaihtoehtoa eivät kuitenkaan ole tyhjentäviä:

- vaihtoehto I: nykyisen järjestelmän säilyttäminen,
- vaihtoehto II: ryhmäpoikkeuksien laajentaminen,
- vaihtoehto III: ryhmäpoikkeuksien suuntaaminen entistä tarkemmin,
- vaihtoehto IV: 85 artiklan 1 kohdan soveltamisalan supistaminen.

2. Yleistä

2.1. Vertikaalisia rajoituksia käsittelevä komission vihreä kirja liittyy laajempiin kilpailupoliittisiin yhteyksiin. Talous- ja sosiaalikomitea antoi hiljattain kilpailupolitiikkaa koskevan lausuntonsa aiheesta "XXV kilpailupolitiikkaa koskeva kertomus" ⁽¹⁾.

2.2. Lausunnossaan komitea korosti eräitä seikkoja, jotka on paikallaan toistaa tässäkin lausunnossa, koska ne ovat vertikaalisten rajoitusten kannalta merkittäviä ja vaikuttavat niihin. Niitä ovat mm. taloudellisten ilmiöiden monimutkaistuminen, oikeusvarmuus, joka on hyvän kilpailupolitiikan kannalta myönteinen tekijä, tarve tarkastella osuuskuntia riittävän joustavasti 85 artiklan 3 kohdan valossa sekä viestintätekniikan rooli ja sen vaikutus sopimuksiin. Komitea pyytää komissiota tarkastelemaan erityisesti vertikaalista osuustoimintayhteistyötä riittävän joustavasti sellaisissa tapauksissa, jotka eivät itsestään selvästi kuulu Rooman sopimuksen 85 artiklan kiellon piiriin.

2.3. Komitea on tyytyväinen vihreään kirjaan, sillä se vastaa edellä mainittuihin vaatimuksiin ja panee alulle tarkistusprosessin kilpailupolitiikan, yritysten kilpailukyyn ja sisämarkkinoiden yhdentymisen kannalta hyvin herkällä alalla.

2.4. Jakeluun liittyvät seikat ovat todella erittäin tärkeitä ja koskettavat suoraan tuottavaa talouselämää, yrityksiä ja kuluttajia.

2.5. Komission vihreässä kirjassaan jakelun rakenteesta esittämä analyysi on hyvin tasapainoinen. Siinä otetaan riittävästi huomioon käynnissä olevat muutokset, mutta mainitaan myös yksittäisten jäsenvaltioiden markkinoiden epäyhtenäisyydestä, kieli- ja kulttuurieroista sekä taloudellisista eroista johtuvat vaikeudet hahmottaa selvästi erilaisten jakelujärjestelmien taustalla olevia suuntauksia.

2.6. Kilpailukyvyn kannalta on erittäin tärkeää ymmärtää käynnissä oleva jakelualan rakennemuutos, jotta nykyiseen politiikkaan voidaan tehdä vertikaalisten rajoitusten osalta tarpeelliset muutokset. Rakennemuutos johtuu markkinoista, joilla kilpailu on yhä kovempaa ja avoimempaa ja joilla kysyntä vaihtelee jatkuvasti.

2.7. Muilta osin uusi kilpailustrategia, jonka yritykset kohtaavat 21. vuosisadan kynnyksellä, on hyvin erilainen kuin 60-luvulla vallinnut tilanne, jossa Rooman sopimuksen 85 artiklan soveltamista koskevat asetukset hyväksyttiin. Uusi tilanne edellyttää myös niiden talous- ja oikeustieteellisten teorioiden osittaista hylkäämistä, joihin 85 artiklan tulkinta aiemmin perustui etenkin ryhmäpoikkeuksien laajentamiseen liittyvien sääntöjen osalta.

2.8. Vihreän kirjan mukaan uusia vaatimuksia on syntynyt sekä kysynnän että tarjonnan puolella. Tietotekniikan yhä laajemman käytön ansiosta ne mahdollistavat uudet aiempaa vakaammat ja yhtenäisemmät suhteet tavarantoimittajien ja palvelujen toimittajien, tuottajien ja jakelijoiden välillä. Lisäksi tuottaja- ja jakeluportaan on niiden ansiosta mahdollista kerätä markkinoilta tietoa ja ohjata tuotteiden toimittajia kuluttajakysynnän mukaan.

2.9. Muut huomattavat rakennemuutokset koskevat pääasiassa pk-yrityksistä koostuvien järjestäytyneiden itsenäisten kauppiaiden toiminnan keskittymistä ja kehittymistä, joka ilmenee pääasiassa kaupallisena yhteistyönä (ostorenkaut, vapaaehtoiset yhteenliittymät). Lisäksi vihreässä kirjassa kiinnitetään erityistä huomiota tavarantoimittajien, tuottajien ja jakelijoiden voimasuhteissa yleistyneisiin muutoksiin, koska niiden avulla markkinoille voi syntyä uudenlaista yhteistyötä.

2.10. Komitea kannattaa komission vihreässä kirjassa esittämää näkemystä, jonka mukaan yhdenyten ja kilpailukykyisten markkinoiden edistäminen ja ylläpitäminen sekä tehokkaan kilpailupolitiikan toteuttaminen on etenkin pk-yritysten osalta välttämätöntä kuluttajien etujen puolustamiseksi ja yritysten kilpailukyvyn edistämiseksi.

2.11. Tässä mielessä komission tulisi yhteisön vertikaalista kilpailupolitiikkaa tarkistaessaan ottaa kuitenkin huomioon, ettei itsenäisten pk-yritysten kaupallisella yhteistyöllä (ostorenkaut, vapaaehtoiset yhteenliittymät) ole kilpailuun horisontaalista tai vertikaalista vaikutusta eikä se vääristä kilpailua perinteistä luvakejärjestelmää enempiä.

2.12. Komitean mielestä on välttämätöntä pohtia samalla tavalla myös vallitsevaa taloudellista tilannetta, jolla on markkinoihin vastaavia horisontaalisia tai vertikaalisia vaikutuksia, vaikka tilanne voi oikeudellisesti rakenteeltaan kulloinkin olla huomattavan erilainen.

⁽¹⁾ EYVL C 75, 10.3.1997

2.13. Tämän vuoksi komitea esittää toiveen, että luotaisiin ratkaisu, joka mahdollistaa pk-yritysten ottamisen mukaan ryhmäpoikkeusten soveltamisen piiriin. Näin niitä voidaan rohkaista riittävästi vastaamaan markkinoiden kansainvälistymisen aiheuttamiin haasteisiin.

2.14. Komitea yhtyy komission vihreässä kirjassa ilmaisemaan ajatukseen, jonka mukaan tähänastinen vertikaalisia esteitä koskeva politiikka on ollut huomattavan tehokasta.

2.15. Kokemus näyttää samoin osoittavan, että kilpailu sisämarkkinoilla toimii niin hintarakenteen, rinnakkaisvaihdon, arbitraasin kuin uusien tuottajien ja jakelijoiden markkinoille pääsynkin osalta.

2.16. Vihreä kirja antaa selvästi ymmärtää, että yhteisön kilpailupolitiikkaa on lähivuosina vertikaalisten rajoitusten osalta välttämätöntä muuttaa. Toisaalta tähän avautuu myös mahdollisuus.

2.17. Komitea muistuttaa kuitenkin, että tämä välttämätön tarkistaminen tulee määritellä tulevien vaihtoehtojen valossa, ja sen tulee liittyä nykyisen normi- ja säädösjärjestelmän ajantasaistamiseen ja uudistamiseen eikä sen hylkäämiseen.

2.18. Ryhmäpoikkeuksia koskevat nykyiset, selvästi liian tiukat ja vaikeasti tulkittavat asetukset tulee tarkistaa ja sopeuttaa joustavasti vastaamaan uutta yritysten välistä yhteistyökulttuuria. Niiden tulee jättää riittävästi tilaa uusien jakelumuotojen kehitykselle ja taata solmitaville sopimuksille riittävä oikeusvarmuus.

2.19. Vertikaalisten rajoitusten taloudelliseen analyysiin liittyvät vihreän kirjan johtopäätökset vahvistavat komitean aiemmin esittämiä suuntaviivoja. Erityisesti korostetaan markkinoiden rakenteen merkitystä vertikaalisten rajoitusten vaikutusten arvioinnin kannalta ja korostetaan välttämättömyyttä kiinnittää sopimusten muutoseikkojen sijasta enemmän huomiota niiden markkinavaikutuksiin. Erityisen kiinnostava on mahdollisuus suosia vertikaalisia rajoituksia, joihin liittyy huomattavia aineellisia tai aineettomia investointeja.

2.20. Vihreän kirjan kohdassa 85 esitetty luettelo taloudellisista johtopäätöksistä on komitean mielestä hyödyllinen perusta, joka tulee ottaa huomioon jakelun tehokkuuden arvioinnissa sekä poliittisten suuntaviivojen ja kilpailupolitiikkaan liittyvien yleisten sääntöjen määrittelyssä, mutta kuitenkin niin, että yritysten kannalta välttämättömän oikeusvarmuuden kunnioittaminen otetaan samalla huomioon.

2.21. Komitea korostaa komission vähämerkityksisiä ("de minimis") sopimuksia koskevan tiedonannon

(COM(96) 722 final) ja vihreässä kirjassa esitettyjen vaihtoehtojen selventämis- ja koordinoitintarvetta, etenkin vaihtoehdon IV osalta. Se sisältää – tosin kumottavissa olevan – oletuksen, että alle 20 prosentin markkinaosuutta edustavien osapuolten sopimukset ovat 85 artiklan 1 kohdan mukaisia. Komitean mielestä tätä voidaan tulkita kahdella tavalla:

- a) "vähimmäistiedonantoa" tulee välittömästi sen hyväksymisen jälkeen ryhtyä soveltamaan, kun taas vaihtoehdon IV "yhteensoveltuvuusoletusta" on tarkoitus soveltaa ryhmäpoikkeuksia koskeviin asetuksiin tai tiedonantoihin, joita aikanaan annetaan vihreään kirjaan liittyvien lausuntojen pohjalta.
- b) vaihtoehdon IV mukaista, 85 artiklan 1 kohtaan liittyvää kumottavaa yhteensoveltuvuusoletusta on tarkoitus soveltaa kaikkiin vertikaalisiin rajoituksiin, eikä ainoastaan poikkeuksia koskeviin asetuksiin. Kyseessä on siis tavallaan kielteinen todistus-taakka, joka on samanlainen kuin vähimmäistiedonannossa (poikkeus 85 artiklan 1 kohdan soveltamiseen alle 10 prosentin markkinaosuuden kohdalla). Poikkeuksen muodostaa 10-20 prosentin markkinaosuus, jolloin sopimukseen voidaan vielä katsoa kuuluvan 85 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan, mikäli sen katsotaan laadullisen analyysin perusteella rajoittavan kilpailua.

3. Vaihtoehtoihin liittyviä erityishuomautuksia

3.1. *Vaihtoehto I – nykyisen järjestelmän säilyttäminen*

Komissio on vihreän kirjan luvussa V korostanut nykyisen järjestelmän etuja. Siihen liittyy kuitenkin myös mm. seuraavia haittoja:

3.1.1. Jakelumuotoihin perustuva ryhmäpoikkeusjärjestelmä on liian jäykkä eikä sitä voi soveltaa dynaamisesti markkinaolojen muutoksiin sopeutuviin jakelumuotoihin.

3.1.2. Sellaisten yritysten välisiin vertikaalisiin sopimuksiin, joiden tuotteisiin kohdistuu huomattavaa kilpailua, ei saa jättää yksittäisiä poikkeusanomuksia, koska ne voivat rajoittaa tehokasta kilpailua.

3.1.3. Tulee kiinnittää enemmän huomiota siihen, ettei jakelualalla toimivien pk-yritysten välinen horisontaalinen yhteistyö eri muodoissaan välttämättä merkitse sellaista kilpailun rajoittamista 85 artiklan 1 kohdan tarkoittamassa merkityksessä (vrt. tapaus Gottrup Klim), johon pitäisi puuttua joko kumottavalla "puuttumattomuustodistusoletuksella" tai, yhteistyön kuullaessa 85 artiklan 1 kohdan piiriin, ryhmäpoikkeusasetuksella.

3.1.4. Tämän vuoksi komitea ei kannata nykyisen tilanteen säilyttämistä.

3.2. *Vaihtoehto II – laajemmat ryhmäpoikkeukset*

Komitea ei periaatteessa vastusta ryhmäpoikkeuksien laajentamista.

3.2.1. Komitea hyväksyy seuraavat joustavuuden lisäämiseen pyrkivät yleiset toimet:

- Ryhmäpoikkeukset eivät koskisi ainoastaan luetteloi-
tuja täsmällisiä lausekkeita, vaan myös samanlaisia
tai vähemmän rajoitettavia lausekkeita.
- Kiellettyjen lausekkeiden sisällyttäminen ei estäisi
poikkeuslupan myöntämistä sopimuksen muille osille.
Nykyisessä järjestelmässä, jota tuomioistuimen Deli-
mitis-tapauksessa antama tuomio tukee, sopimusten
muodollisten puutteiden tai niiden kilpailua haittaa-
van vaikutuksen väärästä arvioinnista määrätään liian
kova rangaistus.
- Ryhmäpoikkeuksia voitaisiin soveltaa sopimuksiin,
joissa on useampia kuin kaksi osapuolta.
- Komitea ei ole yhtä vakuuttunut ryhmäpoikkeusten
hyödyllisyydestä valikoivan jakelun alalla. Tuomiois-
tuimen ja komission päätökset ohjailevat jo melkoi-
sesti. Tiedonanto vahvistaisi nämä päätökset, mutta
nykyisessä vaiheessa poikkeus vaikuttaa turhalta.

Komitea olisi lisäksi tyytyväinen, mikäli jakelua koske-
viin määräyksiin lisättäisiin luvakemääräysten ohien
vastalausemenettely. Tämä voisi olla hyödyllistä vai-
keuksissa olevien yritysten kannalta ja epätavallisissa
tapauksissa. Mikäli niiden ei katsota rasittavan liikaa
komission voimavaroja, ne tulisi ottaa käyttöön.

3.2.2. Komitea tukee myös seuraavia vihreän kirjan
kohdassa 284 mainittuja erityistoimia:

- Yksinmyynnin ja yksinoikeusostojen ryhmäpoik-
keukset voitaisiin laajentaa kattamaan palveluita tai
sallimaan jakelijan muuntaa tai jalostaa tavaroita.
Jakelijoiden voitaisiin sallia luoda merkittävää lisäar-
voa muuntamalla tavaroiden taloudellista identiteeti-
ä menettämättä ryhmäpoikkeushyötyä. Tämä mah-
dollistaisi ryhmäpoikkeuksista hyötymisen myös teol-
isuuslupakkeiden ja tavaramerkkilisenssien kaltais-
ten tärkeiden jakelumuotojen kohdalla.

– Yksinostosopimusten ryhmäpoikkeukset voitaisiin
laajentaa koskemaan sekä osittaisia että yksinoikeus-
tavaratoimituksia.

– Luvakesopimuksen ryhmäpoikkeukset voitaisiin laa-
jentaa koskemaan vähittäishintojen enimmäissääte-
lyä poikkeuksena siihen yleiseen periaatteeseen, että
vähittäismyyntihintojen säätelylle ei myönnetä poik-
keuslupia. Tällöin luvakejärjestelmää soveltavat yri-
tykset olisivat vastaavanlaisessa asemassa suurten
ja liiketoimiltaan yhtenäisten yritysten kuluttajille
tarjoamien etujen kannalta.

– Itsenäisten vähittäiskauppioiden liittouman voitaisiin
sallia hyötyä ryhmäpoikkeuksista edellyttäen, että
itsenäiset vähittäiskauppiat ovat pieniä ja keski-
suuria yrityksiä ja yhdistyksen markkinaosuus jää alle
tietyn kynnsarvon.

– Komitea ei ole yhtä vakuuttunut sellaisia jakelijoita
varten luotavan sovittelumenettelyn järkevyydestä,
joiden pääsy valikoivan jakelun verkkoon on estetty
kilpailusääntöjen perusteella. Tällainen tapaus vai-
kuttaisi kuuluvan pikemminkin siviili- kuin kilpailuoikeu-
den piiriin. Lisäksi, kuten Galec / Centres Leclerc
-tapauksessa annettu tuomio⁽¹⁾ osoitti, jää kansallisten
tuomareiden päätettäväksi, onko komission
hyväksymiä valintaperusteita kielteisessä tapauksessa
todella sovellettu syrjivästi ja kohtuuttomasti. Mikäli
näin on tapahtunut, tulee tilanteen korjaamiseen
käyttää kansallisen lainsäädännön keinoja⁽²⁾.

Komitea rohkaisee komissiota myös laajentamaan
ryhmäpoikkeukset koskemaan tarvittavan panoksen
tuottajien ja toimittajien välistä yhteistoimintaa jakelu-
ketjun loppupäässä. Mitä laajempia ryhmäpoikkeukset
ovat, sitä vähemmän tarvitaan yksittäisiä ilmoituksia
vertikaalisista sopimuksista, jotka eivät haittaa kil-
pailua.

3.3. *Vaihtoehto III – tarkemmin suunnatut ryhmäpoik- keukset*

3.3.1. Kolmatta vaihtoehtoa tarkasteltaessa on tar-
peen muistaa kanta, jonka komitea otti teknologian
muuntamiseen liittyvistä ryhmäpoikkeuksista antamas-
saan lausunnossa⁽³⁾. Siinä komitea vastusti markkina-
osuuden ottamista yhdeksi ryhmäpoikkeuksien ennak-
koehdoksi vertikaalisten sopimusten, kuten teknologien
muuntamisen kohdalla. Komitea itse asiassa totesi, että
ryhmäpoikkeusehtojen yksityiskohtaisen täyttämisen

⁽¹⁾ Ensimmäisen asteen tuomioistuimen päätös, 12. joulukuuta 1996, juttu T 19/92.

⁽²⁾ Tässä yhteydessä on muistettava, että TSK otti myönteisen kannan sovittelumenettelyyn autoalalla (1475/95 – EYVL C 133, 31.5.1997). Sovittelu ei kuitenkaan koske verkostoon pääsyä.

⁽³⁾ EYVL C 102, 24.4.1995

lisäksi myös tuotantokustannukset olisivat nousseet, mikäli olisi edellytetty markkinaosuuden määrittelmistä. Tämä puolestaan alentaisi sääteilyjärjestelmän tehoa. Komitea huomautti lisäksi, että johtavaan markkina-asemaan liittyvään ongelmaan voidaan soveltaa 86 artiklaa. Lisäksi komissio voi pidättää itsellään oikeuden peruuttaa ryhmäpoikkeusedun, mikäli yli 40 prosentin markkinaosuutta edustavien osapuolten sopimukset rajoittavat vapaata kilpailua. Tällaista järjestelmää sovelletaan ryhmäpoikkeuksiin teknologian muuntamisen osalta.

3.3.2. On totta, ettei jakelualalla esiinny lähes 100 prosentin markkinaosuuteen liittyviä ongelmia, kuten joillain innovaatioaloilla. Vaihtoehto III kuitenkin lisäisi jakelualaan kohdistuvaa sääntelyrasitetta. Komiteasta ei ole selvää, että vihreän kirjan kohdassa 284 esitetyt joustot, eli vaihtoehdossa II esitetyt ehdotukset, ovat riittävä kompensatio. Vaikuttaa siltä, että ryhmäpoikkeusten joustavuudella on luontaiset rajansa.

3.4. *Vaihtoehto IV – ryhmäpoikkeukset, jotka sisältävät toimenpiteet niiden taloudellisten olosuhteiden tarkentamiseksi, joissa sovelletaan 85 artiklan 1 kohtaa*

3.4.1. Komitea on tyytyväinen vaihtoehdon IV tarjoamaan strategiseen mahdollisuuteen. Pientä markkinaosuutta edustavien osapuolten välisiin sopimuksiin tulisi suhtautua entistä joustavammin. Nykyisellään niihin kohdistuu kilpailuoikeuden perusteella ylimääräisiä kuluja. Komitea hyväksyy komission ehdotuksen antaa uusi, merkitykseltään pienehköjä sopimuksia koskeva tiedonanto.

3.4.2. Komiteasta olisi toivottavaa, että ”puuttumattomuustodistusoletusta” ei sovellettaisi pelkästään vertikaaliseen yhteistyöhön, vaan myös tiettyihin horisontaalisen yhteistyön muotoihin. Komiteasta vaikuttaa siltä, että tähän päästään parhaiten puuttumattomuustodistusoletuksen ja 85 artiklan 1 kohdan avulla (kielteinen todistustaakka) tapauksissa, joissa sopimusosapuolten markkinaosuus alittaa sopimuksen soveltamisalueella tietyn prosenttikynnyksen.

3.5. *Vaihtoehto IV – muoto I*

3.5.1. Komitea panee merkille, että komission uuteen, merkitykseltään pienehköjä sopimuksia koskevaan tiedonantoon liittyisi joka tapauksessa vertikaalisia sopimuksia koskeva kielteinen todistustaakka tapauksissa, joissa sopimusosapuolten markkinaosuus on alle 10 prosenttia.

3.5.1.1. Komitea suosittelee voimakkaasti vaihtoehdon IV muotoa I, joka tarjoaa hyvät edellytykset yhteensopivuudelle 85 artiklan 1 kohdan kanssa tapauksissa, joissa sopimusosapuolten markkinaosuus on alle 20 prosenttia.

3.5.2. Näin voidaan vertikaalisten rajoitusten osalta ”suojautua” komissiolta muiden kuin vähittäismyynnin minimihintoihin, rinnakkaismyynnin esteisiin, passiiviseen myyntiin tai kilpailijoiden välisiin jakelusopimuksiin liittyvien vertikaalisten rajoitusten osalta.

3.5.3. Komitea huomauttaa kuitenkin, että edellä kuvattu varmuus pätee vain komission suhteen, koska ei ole mahdollista tietää, miten tuomioistuimet soveltavat 85 artiklan 1 kohtaa tällaisiin sopimuksiin.

3.5.4. Komitea korostaa lisäksi taloudellisen analyysin tarpeellisuutta. Oletus olisi mahdollista kumota markkinatekijöiden perusteella (komission asiakirjan kohta 296).

3.5.5. Komitea pitää tätä vaihtoehtoa kuitenkin tärkeänä askeleena, koska se vähentää etenkin pk-yritysten osalta ja vertikaalisten jakelusopimusten osalta sopimusosapuoliin kohdistuvia rasitteita. Komitea panee myös merkille, että komissio esittää lähitulevaisuudessa markkinoiden määrittelyä koskevat ohjeet, jotka auttavat osapuolia laskemaan markkinaosuudet.

3.6. *Vaihtoehto IV – muoto II*

Kohdassa 3.3 mainituista syistä komitea suhtautuu varauksin vaihtoehdon toiseen muotoon. Toisaalta, mikäli komissio pystyy ottamaan käyttöön vaihtoehdon IV ensimmäisen muodon ja yhdistämään siihen vaihtoehdossa II mainitut hyvin laajat ryhmäpoikkeukset, komitea voisi olettaa näin luotavan menettely, jota suurehkoja markkinaosuuksia edustavien osapuolten välisten vertikaalisten jakelusopimusten valvonta edellyttää. Yksi mahdollisuus olisi vaatia, että yritysten, joiden markkinaosuus on yli 40 prosenttia, tulee noudattaa vastalausemenettelyä.

Bryssel, 9. heinäkuuta 1997.

Talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Tom JENKINS